

[Jørgen Gram.]

kraft som den, der forefindes i Ungdomslejerne, men man kan ikke henvende sig til disse, fordi de unge skal blive der i 9 Maaneder — skønt de koster Samfundet ca. 8 Kr. om Dagen alt i alt. Hvis Socialministeren har Vilje, maa han ogsaa kunne finde Vej.

Bomholt: Inden Finanslovdebatten er sluttet, kunde jeg ønske at fremdrage et Spørgsmaal, som efter min Mening fortjener alvorlig Overvejelse. Det drejer sig om Aandsarbejdernes og især om Forfatternes Kaar.

Som Medlem af det Udvalg under Undervisningsministeriet, der har med Forfatterunderstøttelserne at gøre, har jeg faaet Indblik i de fortvivlede Kaar, som mange af vore Skribenter — deriblandt fra alle Sider anerkendte Forfattere — lever under. Der er 10 fuldt kvalificerede Ansøgere for hver Understøttelsesportion, der kan uddeles, og det kan ventes, desværre, at Forholdene i den kommende Tid vil arte sig endnu grellere. Under den sidste Verdenskrig oplevede vi, at Trykkeriudgifterne, Udgifterne til Papir, Sætning o. s. v., steg og steg, medens Forfatterhonorarerne i Kraft af den ringe Afsætning i alt væsentligt forblev uforandrede. Der er Tegn til, at det kan gaa paa tilsvarende Maade under den nuværende Krig.

Det er unødvendigt over for denne Forsamling at betone Værdien af en skabende Litteratur. Skønlitteraturen er et uundværligt Led i vort Kulturliv, og den vil ikke mindst komme til at betyde noget i de Tider, vi nu gaar ind i. Det er ogsaa unødvendigt at betone, at Litteraturen i et lille Land som vort ikke kan trives uden Forstaaelse og Støtte fra Samfundets Side. Hele Udviklingen i de senere Aar har været ugunstig for Bogen. Mange Mennesker nøjes med Radio — næsten ethvert Hjem investerer betydelige Midler i Radio — eller Film. I de smaa Lejligheder er der ringe Plads til Reoler, og i en økonomisk Nedgangstid er det nærliggende for de smaa Indtægter først at spare paa Udgiften til Bøger. Man foretrækker at beholde Avisen — og det maa af mange Grunde siges at være prisværdigt —, Søndagsmagasinerne, eventuelt suppleret med et Ugeblad, maa gøre det ud for Litteratur. De, der derudover ønsker Litteratur, gaar til Bibliotekerne.

Fra Forfatternes Side har der i Aarenes Løb været udfoldet ihærdige Bestræbelser for at forbedre deres Kaar, men det tør vistnok siges, at disse Bestræbelser ikke

hidtil har givet væsentlige Resultater. Det store Spørgsmaal indsnævredes ensidigt til et Spørgsmaal om Biblioteksafgift, og navnlig omkring 1930 skærpedes Konflikten mellem Forfattere og Biblioteker paa en Maade, der i Virkeligheden umuliggjorde en Løsning.

Jeg skal ikke her gennemgaa den lange Historie vedrørende Biblioteksafgiften. Den begyndte omkring 1910, da Forfatterinden Fru Thit Jensen rejste Kravet om 5 Øres Afgiften. „Op med Femøren!“, som Kamp-raabet dengang lød. Sagen drøftedes paa et nordisk Forfattermøde og paa et Møde sammen med Repræsentanter for Biblioteker og Boghandlere, men det førte ikke til noget Resultat.

Tanken om denne Laanerafgift, i hvert Fald i den foreslaaede Form, maa nu siges at være forladt, og det vil rimeligvis heller ikke være muligt at faa Kommunerne til at yde en særlig Betaling til Forfatterne, svarende til Koda-Betalingen, i hvert Fald ikke som Tiderne nu er.

Man kan ganske vist sige, at det ikke er i Strid med Tanken om et Kulturdemokrati at betale for Bogbenyttelse, som man betaler for elektrisk Lys, for Vand og Gas. Hver Fornødenhed har sin Pris, og det er ingen Skade til, at ogsaa den kulturelle Produktion bl. a. betragtes som et økonomisk Anliggende, som noget, der koster, naturligvis inden for hver Mands økonomiske Evne. Jeg har hørt den Tanke fremsat, at man kunde lade Udlaanet være gratis for Folk med Indtægter under Sygekassegrænsen og lade Folk med Indtægter over Sygekassegrænsen betale et beskedent Beløb.

Imidlertid, der er fra alle Sider, ogsaa fra Forfatternes, Enighed om, at Bibliotekerne betyder et overordentligt Plus i vor Folkekultur, og at det har sin store Betydning, at den jævne Mand gennem Biblioteket faar Smag for Bøglæsning og gennem Bøgerne opdrages til en mere bevidst Medborger i vort Demokrati. Kulturalt rigere Mennesker betyder et rigere Samfund.

Fra Bibliotekssagens Historie erindrer man ogsaa Peter Freuchens Forbud mod Udlaan af Bogen „Nordkaper“. Forbudet stadfæstedes 1930 af Højesteret. Bibliotekerne kunde købe Bogen mod at betale den dobbelte Pris. Peter Freuchen vil utvivlsomt være den første til at indrømme, at ogsaa den Sag er gaaget over i Historien. Den kunde ikke gennemføres, bl. a. fordi Forfatterne selv ikke var tilstrækkelig enige om Fremgangsmaaden. For Freuchens Vedkommende tror jeg at turde sige, at det